

Asia: VN/25238/2024

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Teknisen Kaupan Liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston asetuksesta teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta.

Tekninen kauppa on teollisuuden ja rakentamisen tarvitsemien tuotteiden, kuten raaka-aineiden, osien, komponenttien, tarvikkeiden, koneiden ja järjestelmien maahantuontia ja myyntiä, sekä niihin liittyvien ratkaisujen ja palveluiden toimittamista.

Tekninen kauppa toimittaa myös ratkaisuja ilmastomuutoksen hidastamiseksi muun muassa sähköistämällä liikennettä, rakentamalla uusiutuvaa energiaa ja kehittämällä muovivaikuttavia kestävä kehityksen materiaaleja.

Taustaa

Annettavalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin valtionavustusten muodossa myönnettävästä investointituesta teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen sähköistämisen tai tietyt edellytykset täyttävän uusiutuvan vedyn käytön avulla sekä energiatehokkuustoimenpiteisiin. Asetuksella säädettäisiin myös tuesta investointien vauhdittamiseen tietyillä aloilla, jotka ovat strategisia siirryttäessä kohti ilmastoneutraalia taloutta. Asetuksella säädettäisiin kyseisiä investointeja koskevan valtioneuvoston tukiohjelman ja tukiohjelmasta myönnettävien yksittäisten avustusten keskeisistä ehdoista. Kyse olisi arvostaan ja vaikutuksiltaan merkittävien investointihankkeiden tukemisesta.

Asetuksen tarkoittaman valtioneuvoston tukiohjelman keskeisenä tavoitteena on edistää ja vauhdittaa sellaisia merkittäviä teollisia investointeja, jotka vähentävät riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja edistävät puhdasta siirtymää, erityisesti teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilisyttä ja energiatehokkuutta sekä siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta.

Avustusta voitaisiin myöntää vain investointihankkeelle, jonka hyväksyttävät kustannukset ovat vähintään 30 miljoonaa euroa. Siten käytännössä kyse olisi taloudelliselta arvoltaan ja vaikutuksiltaan Suomen talouteen suhteutettuna merkittävistä investointihankkeista. Investointiavustuksen määräksi ehdotetaan enimmillään 200 miljoonaa euroa.

Avustusta haettaisiin valtionapuviranomaiselta Innovaatorahoituskeskus Business Finlandilta. Innovaatorahoituskeskus Business Finland päättäisi tukiohjelman perustuvien yksittäisten avustusten myöntämisestä kuultuaan työ- ja elinkeinoministeriötä. Asetuksen tarkoittamat avustukset olisi kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaisesti myönnettävä viimeistään 31.12.2025. Avustushakemus olisi toimitettava Innovaatorahoituskeskus Business Finlandille ennen investointihankkeen töiden alkamista.

Asetus on tarkoitettu tulevan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun Euroopan komissio on antanut EU:n valtioneuvoston päätöksen siitä, että investointitukiohjelma soveltuu sisämarkkinoille.

Lausunto

Teknisen Kaupan Liitto pitää nyt esitettyä investointiavustusta kannatettavana vallitsevissa olosuhteissa vihreän siirtymän edellyttämien investointien vauhdittamiseksi. Vastaavia mekanismeja on otettu käyttöön viime aikoina myös useissa muissa jäsenmaissa ja ylipäänsä voidaan todeta, että valtioneuvoston perustuvien mekanismien käyttö on Suomen kilpailijamaissa lisääntymään päin. Suomella on lähtökohtaisesti hyvät edellytykset kilpailla vihreän siirtymän investoinnista mm. nopeasti kasvavan puhtaan sähköntuotannon ansiosta. Investointihyvityksen avulla olisi lähtökohtaisesti mahdollista vauhdittaa vihreän siirtymän investointeja ja samalla tukea Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Aikaikkuna investointiavustuksen hakemiseen tulee olemaan lyhyt ja investointeja harkitsevilla yhtiöillä tulee olla hyvissä ajoin tieto siitä, milloin hakemuksia voi alkaa jättää sekä vastaavasti, milloin haku-aika umpeutuu.

Teknisen Kaupan Liitto on huolissaan Business Finlandin resursseista käsitellä hakemuksia riittävän nopeasti. Hakemusten juuttuminen käsittelyprosessiin lyhyeksikin aikaa voi muodostua esteeksi investointiavustuksen saamiselle ottaen huomioon, että päätös oikeudesta avustukseen on saatava vuoden 2025 loppuun mennessä.

Avustuksella rahoitettavan laitoksen tai laitteiston on oltava valmis ja toiminnassa 36 kuukauden kuluessa avustuksen myöntämispäivästä. Mikäli määräaika ei noudateta, avustuksen viimeistä maksuerää ei makseta tuensaajalle. Investointien sisäinen käsittelyprosessi, luvitus, kaavoitus, rahoitus sekä koneiden ja komponenttien saaminen vie aikaa. Investoinnin valmistumiselle ja toimintaan ottamiselle varattavan ajan tulisi siksi olla pidempi kuin esitetty 36 kuukautta.

Teknisen Kaupan Liitto ehdottaa investointihankkeen alarajaksi 10 miljoonaa euroa. EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteissa ei ole määritetty euromääräistä alarajaa, joten Suomessa voidaan päättää rajan suuruudesta vapaasti kansallisella tasolla. Tällä muutoksella saisimme merkittävän määrän keskisuuria hankkeita liikkeelle, joiden vaikuttavuus Suomen kasvihuonepäästöjen vähentymiseen ja talouden kasvuun olisi huomattavasti suurempi kuin vain ”suurten investointien”.

Uitto Raimo
Teknisen Kaupan Liitto ry